

Одељење специјалне полиције У. г. Б.

1.

S

Презиме и име: ФРУХТЕР МАРТА

Надимак: Илегална имена: "Јелица Стојановић"

Занимање: приватни чиновник Датум рођења: 10 септембра 1923

Место рођења: Бршац срез (за странца држава)

Држављанство: бив. југословенско Народност: јеврејка

Вера: мојсијева Завичајна општина: Бршац

Име оца: Дезидер мајке: Тереза рођена: Дајч

Брачно стање: неудата Име и рођено презиме супруге-а

Број деце: и њихова имена

Стручна и школска спрема: четири разреда средње школе са малом матуrom

Које језике говори и пише: српски, немачки

Јели и како регулисао војну обавезу (чин):

Место сталног становања, улица и број: Београд, Доситејева 17

Подаци: као јеврејка крила се дуже времена под лажним именом. Ухваћена и предата отсеку за Јевреје.

Лица у вези: Розенберг Ерна и други.

Предмети:

ИСТОРИЈСКИ
АРХИВ
БЕОГРАДА

IV дос.бр. 191/1

ИПБ, УПБ, СП IV - 191/1, К 428/28

УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА
ОДЕЉЕЊЕ СПЕЦИЈАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ
ЦЕНТРАЛНА ПРИЈАВНИЦА

Бр. 8921

9-V-

194 2 год.

у Београду.

На основу наређења Управника града Београда Бр. 3801/41 Централна пријавница Управе града Београда

Одобрава

Г. СТОЈАНОВИЋ ЈЕЛИЦИ

да се може настанити у Београду, док је запослена код Зорана Шијачића
трговина Боја у Београду.

По наредби
шефа одељења специјалне полиције
Шеф Централне пријавнице

257-29-11-42

ИДБ, УГБ, СМ IV - 191/1, к 429/28

УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА
ОДЕЉЕЊЕ СПЕЦИЈАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ
ЦЕНТРАЛНА ПРИЈАВНИЦА

Бр. 11095

6-VI-1942 год.

у Београду.

На основу наређења Управника града Београда Бр. 3801/41 Централна пријавница Управе града Београда

Одобрава

Г. Стојановић Јелици

да се може настанити у Београду, доџ је запошлена код Др. Љукић Драгољуба.

259-65-VI-42-с

По наредби
шефа одељења специјалне полиције

Шеф Централне пријавнице

[Handwritten signature]

ИДБ, УГБ, СГ IV-131/1, к 429/28

УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА
ОДЕЉЕЊЕ СПЕЦИЈАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ
ЦЕНТРАЛНА ПРИЈАВНИЦА

Бр. 11095

6-VI- 194 2 год.
у Београду.

На основу наређења Управника града Београда Бр. 3801/41 Централна пријавница Управе града Београда

Одобрава

Г. Стојановић Јелици
да се може настанити у Београду, доц је запослена код Др. Мужић Драгољуба

259-65-VI-42-с

ИДБ, УГБ, СТВ - 191/1, к 429/28

КАРТОТЕЦИ ОДЕЉ. СПЕЦ. ПОЛИЦИЈЕ У. Г. В.
НЕМА ПОДАТАКА ЗА ИМЕНОВАНО ЛИЦЕ

194. Шефа Специјалне полиције
Београд.

5. ИЗВРШЕНА РЕВИЗИЈА
у. ^{III} кварту У. г. Б.
4-VII-1942 г. Чиниоцик,
Београд

ПОТВРДА О ПРИЈЕМУ ПРИЈАВЕ — ОДЈАВЕ
POTVRDA O PRIJEMU PRIJAVE — ODJAVE

Издање Централне пријавнице Управе града Београда

Станодавац
Stanodavac

Васиљев Василије

(занимање)
(zanimanje)

и станар
i stanar

Сторановић Јелице са својом женом Јосифом

(занимање)
(zanimanje)

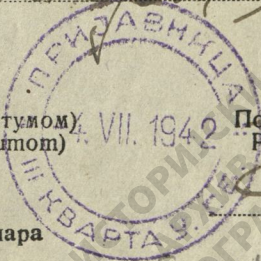
Београд, Београдска 17/II

предали су данас пријаву — одјаву
predali su danas prijavu — odjavu

(Штамбиљ са датумом)
(Stambilj sa datumom)

4. VII. 1942

Потпис службеника
Potpis službenika

Цена 0-50 динара

ИАБ, УГБ, СП IV - 191/1, к 429/28

Ова се потврда сматра као хартија од вредности

Pogranicne i porobredske policije

Primljeno 24 jula

Radna jedinica	Broj	Lozi	Obrazlozje
2105		24 jula	

Gültig für ^{1942 g.} ~~einmalige~~ — mehrmalige Reisen
 Важи за ~~једно~~ — више путовања

von 24 jula bis 24 септембра 1942
 од од

Reisebewilligung — Објава за пушовање

Für Стојановић Јелица vom Beruf пр. чиновник
 За _____ по занимању _____
 reist aus Belgrad nach Забрежје und zurück, per бродом и возом
 који пушје од Београда до _____ и назад, а пушје _____
 zwecks посета
 у циљу _____

Der Gennante besitzt die Kennkarte, bzw. dienstlichen Ausweis Nr. 217323 ausgestellt von _____
 Именовани поседује личну карпу, односно службену лезицимацију Бр. _____ издашу од стране _____

Управа града Београда

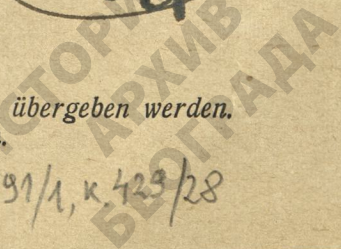
Wird absteigen bei Адамовић Емилије Strasse _____
 Ошеске код _____ у улици _____

Reist mit mündjährigen Kindern _____
 Пушје са малолетном децом _____

Hat sich nach der Ankunft am Reiseziel den Polizeibehörden zu melden.
 По доласку у место пушовања пријавити се полицјској власци.

Nach Ablauf der Gültigkeit die Reisebewilligung soll an die Ausgabestelle übergeben werden.
 Пресланком важности објаву враћити надлешћу од кога је добијена.

ИАБ, УГБ, СП IV-191/1, к 423/28

Фрустев Марша

Решено зг. №. 1942 изг

у Одељењу специјалне полиције У.Г.Б

ПРОТОКОЛ ЛИЧНОГ ПРЕТРЕСА

Извршен данас над приведеним

Јелица

по занимању

Ситјеновић

арив. риновица

из

са станом у улици

Восибејева бр 12

број

који се ставља у затвор

Приликом личног претреса пронађено је и одузето:

270 (две стотине и седамдесет) динара. —
један кожни новчаник и један од шибора. —
један пар кожених ципела и једна парчица —
једна табачара, рачун и макарице. —
једна кожна чамска торба и један кожни —
један мали рачун са са наруквицом. —

Сем горе наведених ствари ништа друго није нађено нити одузето што потврђујемо својим потписом и то:

Претрешено лице:

Ситјеновић Јелица

Присутни грађани:

- 1 / _____
- 2 / _____

Извршио лични претрес

Ј. Маш

ПО НАРЕДБИ
ШЕФА СЛЕДЕЋА СПЕЦИЈАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ
ЧИНОВНИК,

ИАБ, УГБ, СП IV-191/9, к 429/28

Управа града Београда
Централна пријавница
Polizeipräsidium Belgrad
Zentralmeldeamt

ЛИЧНА КАРТА Бр. 217323
IDENTITÄTSCHEIN №

Презиме и име: Свободановић М. Јовановић
Vor und Zuname:

Занимање: инж. милош
Beruf:

Датум и мјесто рођења: 10. IX 1923 Београд
Datum und Geburtsort:

Народности — држављанство: Југосл.
Nationalität — Staatsangehörigkeit:

9. VI 1941 год.
у Београду.

Шеф Централне пријавнице:
Chef des Zentralmeldeamtes:

Д. В. Јовановић

Својеручни пошпис:
Eigenhändige Unterschrift:

Литовски М. Јошица

Отисак десног кажипрста:
Abdruck des rechten Zeigefingers:

247-94-X-41-c.

ИАВ, УГБ, СПУ-191/1, К 429/28

ЗАПИСНИК

о саслушању Фрухтер Марте, приватне чиновнице из Београда, са станом у Доситејевој ул. бр. 17, код Евгеније Ползовић.

I

Зовем се Марта Фрухтер, рођена сам 10 септембра 1923 године у Вршцу од оца Дезидера и мајке Терезе, рођ. Дајч, јеврејка, мојсије=ве вере, неудата, неосуђивана, полициски некажњавана. Физички и душевно здрава.

II

По окончању рата између Немачке и Југославије становала сам легално у Београду све до децембра прошле године, т.ј. све док власти нису почеле да хапсе јеврејке и јеврејску децу, те их упућивале у концентрационе логоре. Тада сам почела да се скривам и ноћи сам проводила по разним грађевинама, већином на грађевини VI мушке гимназије, у близини Градске болнице на Булбулдеру. У то време нисам имала никакве личне исправе, пошто сам сва своја дотадања документа уништила да ме не би евентуелно помоћу њих идентификовали и ухапсили. Док нисам прешла у илегалност била сам запослена једно краће време у фабрици шупљег стакла која је била власништво јеврејина Александра Розенберга, у Горничевској ул. бр. 5, а у то време је била под комесарском управом. У овој фабрици упознала сам се са Розенберговим ћеркама Анитом и Ерном, али у то време са њима нисам имала никаквог ближег додира.

Током априла месеца ове године дошла сам на помисао да пређем у католичку веру, било удајом било непосредним покрштавањем и у том циљу отишла сам у жупни уред католичке цркве на Чукарици, где сам се пријавила жупнику Андреји Тумпеју. Међутим, жупник није хтео да ме покрсти, изговарајући се да сада постоје прописи који то забрањују. Пошто сам у то време била без икаквих сретстава за живот, а уз то и оболела, замолила сам жупника да ми на било који начин помогне и он ме је позвао да га с времена на време посетим, те да ме обавести ако буде какве могућности да ми се помогне. Приликом једне посете жупник ми је дао 100 динара на име помоћи и казао ми је, да ће да предузме неке кораке те да ми набави легитимацију на хришћанско име, па ми је затражио једну фотографију, коју сам му дала. Када сам жупника кроз неколико дана поново посетила, он ми је дао избегличку легитимацију, издату од стране Среског начелства у Крушевцу на име Стојановић Јелица, приватна чиновница, рођена 10 септембра 1923 године у Вишеграду, које сам име и податке сама измислила и приликом неке од ранијих посета предала жупнику. Пошто ни са овом избегличком легитимацијом нисам могла да добијем пријавну листу и да се стално настаним у Београду, ја сам једног дана отпутовала у Забрежје без путне објаве и тамо у Општинској управи изјавила, како сам у току пута изгубила путну објаву, па сам молила да ми општинска управа изда своју путну објаву. У општинској управи издали су ми објаву на основу избегличке легитимације и када сам се вратила у Београд пријавила сам се VIII кварту са боравком у Московској ул. бр. 19 и у кварту ми је одобрен боравак од 15 дана с тим, да себи нађем запослење па да молим одобрење за стални боравак. Ја сам се тих дана запослила у трговини боја Зорана Шијачића у Карађорђевој ул. бр. 42, а на основу ових докумената добила сам у Отсеку за личне карте личну карту под бр. 217323 на име Јелица Стојановић и у Централној пријавници одобрење за стални боравак. По добијању ових докумената лажну избегличку легитимацију и путну објаву из Забрежја уништила сам.

На око две недеље пре него што сам први пут отишла код жупника Тумпеја срела сам се на улици са горе поменутом Анитом Розенберг и у разговору решавале смо се шта треба да предузмемо да би набавиле уредне исправе. Када сам дошла на идеју да се обратим жупнику за прелаз у католичку веру и Анита се је овоме придружила, па смо заједно

одлазиле код жупника, те је и Анита добила избегличку легитимацију од жупника истовремено када и ја, на име Бранка Марковић.

Пошто смо Анита и ја добиле лажне легитимације, Анита ме је једанпут довела у везу са својом сестром Ерном, која ме је молила да и њој прибавим неку лажну исправу. Пошто сам се плашила да жупник Тумпеј не би хтео више да нам чини ове услуге, обратила сам се Радовићу Милану, адвокатском приправнику из Београда, који је запослен у једној адвокатској канцеларији у Француској ул. бр. 17, кога познајем од раније јер је био мој заступник на једном судском спору противу мога бив. послодавца. Радовић је пристао на моја дуга наваливања да Ерни прибави личну карту и затражио је од мене једну фотографију са подацима, т.ј. именом презименом и годином рођења. Ја сам му донела фотографију са исписаним именом "Вера Михаиловић" на које је име Ерна требало да добије лажну личну карту и Радовић ми је после два-три дана донео личну карту са горе поменутих лажних имена. Том приликом између Радовића и мене није било говора о томе колико тражи за учивену услугу, али сам му ја касније предала нешто више од 3000 динара, јер сам у међувремену продала свој часовник и прстен.

Да ли су жупник Тумпеј и адвокатски приправник Радовић још коме прибављали лажне легитимације није ми познато. Поред тога тврдим, да Тумпеј за прибављене избегличке легитимације Анити и мени није тражио никакву награду, нити смо му ми ма шта дале.

Објава за путовање, која је код мене нађена приликом личног претреса, издата ми је од стране Комесаријата паробродске полиције, пошто сам била запослена у непосредној близини Комесаријата, у трговини Шијачића, те сам се тако упознала са писаром Александром Николићем и чиновником Ђермановим, са којима је требало да учествујем на излету у Забрежје непосредно пред своје хапшење.

То је све што имам да кажем о себи и о свом раду од дана када сам прешла у илегалност па до хапшења. Додајем, да нисам била организована у било којој илегалној организацији, нити сам у било коме виду сарађивала са комунистима, на ми о комунистичком раду у Београду ништа није познато.

Испит ми је прочитан и моје су речи верно записане.

Фружићер Карта

Саслушао и оверава,

Записничар,

[Handwritten signature]

Шеф, Одељења специјалне полиције,
Шеф, сектора полиц. комесаријата

ИСТОРИЈСКИ
АРХИВ
БЕОГРАДА

ИАБ, УГБ, СЛ IV-191/1, к. 429/28

Рађено 8 августа 1942 године
у Одељењу специјалне полиције У. г. Б.

З А П И С Н И К

о саслушању Фрухтер Марте, приватне чиновнице из Београда, са станом у Доситејевој ул. бр. 17, код Евгеније Ползовић.

I

Зовем се Марта Фрухтер, рођена сам 10 септембра 1923 године у Вршцу од оца Дезидера и мајке Терезе, рођ. Дајч, јеврејка, мојсије=ве вере, неудата, неосуђивана, полициски некажњавана. Физички и душевно здрава.

II

По окончању рата између Немачке и Југославије становала сам легално у Београду све до децембра прошле године, т.ј. све док власти нису почеле да хапсе јеврејке и јеврејску децу, те их упућивале у концентрационе логоре. Тада сам почела да се скривам и ноћи сам проводи=ла по разним грађевинама, већином на грађевини VI мушке гимназије, у близини Градске болнице на Булбулдеру. У то време нисам имала никакве личне исправе, пошто сам сва своја дотадања документа уништила да ме не би евентуелно помоћу њих идентификовали и ухапсили. Док нисам пре=шла у илегалност била сам запослена једно краће време у фабрици шупљег стакла која је била власништво јеврејина Александра Розенберга, у Горничевској ул. бр. 5, а у то време је била под комесарском управом. У овој фабрици упознала сам се са Розенберговим ћеркама Анитом и Ерном, али у то време са њима нисам имала никаквог ближег додира.

Током априла месеца ове године дошла сам на помисао да пређем у католичку веру, било удајом било непосредним покрштавањем и у том циљу отишла сам у жупни уред католичке цркве на Чукарици, где сам се пријавила жупнику Андреји Тумпеју. Међутим, жупник није хтео да ме покрсти, изговарајући се да сада постоје прописи који то забрањују. Пошто сам у то време била без икаквих сретстава за живот, а уз то и оболела, замолила сам жупника да ми на било који начин помогне и он ме је позвао да га с времена на време посетим, те да ме обавести ако буде какве могућности да ми се помогне. Приликом једне посете жупник ми је дао 100 динара на име помоћи и казао ми је, да ће да предузме неке кораке те да ми набави легитимацију на хришћанско име, па ми је затражио једну фотографију, коју сам му дала. Када сам жупника кроз неколико дана поново посетила, он ми је дао избегличку легитимацију, издату од стране Среског начелства у Крушевцу на име Стојановић Јелица, приватна чиновница, рођена 10 септембра 1923 године у Вишеграду, које сам име и податке сама измислила и приликом неке од ранијих посета предала жупнику. Пошто ни са овом избегличком легитимацијом нисам могла да добијем пријавну листу и да се стално настаним у Београду, ја сам једног дана отпутовала у Забрeжје без путне објаве и тамо у Општинској управи изјавила, како сам у току пута изгубила путну објаву, па сам молила да ми општинска управа изда своју путну објаву. У општинској управи издали су ми објаву на основу избегличке легитимације и када сам се вратила у Београд пријавила сам се VIII кварту са боравком у Московској ул. бр. 19 и у кварту ми је одобрен боравак од 15 дана с тим, да себи нађем запослење па да молим одобрење за стални боравак. Ја сам се тих дана запослила у трговини боја Зорана Шијачића у Карађорђевој ул. бр. 42, а на основу ових докумената добила сам у Отсеку за личне карте личну карту под бр. 217323 на име Јелица Стојановић и у Централној пријавници одобрење за стални боравак. По добијању ових докумената лажну избегличку легитимацију и путну објаву из Забрeжја уништила сам.

На око две недеље пре него што сам први пут отишла код жупника Тумпеја срела сам се на улици са горе поменутом Анитом Розенберг и у разговору решавале смо се шта треба да предузмемо да би набавиле уредне исправе. Када сам дошла на идеју да се обратим жупнику за прелаз у католичку веру и Анита се је овоме придружила, па смо заједно

одлазиле код жупника, те је и Анита добила избегличку легитимацију од жупника истовремено када и ја, на име Бранка Марковић.

Пошто смо Анита и ја добиле лажне легитимације, Анита ме је једанпут довела у везу са својом сестром Ерном, која ме је молила да и њој прибавим неку лажну исправу. Пошто сам се плашила да жупник Тумпеј не би хтео више да нам чини ове услуге, обратила сам се Радовићу Милану, адвокатском приправнику из Београда, који је запослен у једној адвокатској канцеларији у Француској ул. бр. 17, кога познајем од раније јер је био мој заступник на једном судском спору противу мога бив. послодавца. Радовић је пристао на моја дуга наваљивања да Ерни прибави личну карту и затражио је од мене једну фотографију са подацима, т.ј. именом презименом и годином рођења. Ја сам му донела фотографију са исписаним именом "Вера Михаиловић" на које је име Ерна требало да добије лажну личну карту и Радовић ми је после два-три дана донео личну карту са горе поменутих лажних имена. Том приликом између Радовића и мене није било говора о томе колико тражи за учивену услугу, али сам му ја касније предала нешто више од 3000 динара, јер сам у међувремену продала свој часовник и прстен.

Да ли су жупник Тумпеј и адвокатски приправник Радовић још коме прибављали лажне легитимације није ми познато. Поред тога тврдим, да Тумпеј за прибављене избегличке легитимације Анити и мени није тражио никакву награду, нити смо му ми ма шта дале.

Објава за путовање, која је код мене нађена приликом личног претреса, издата ми је од стране Комесаријата паробродске полиције, пошто сам била запослена у непосредној близини Комесаријата, у трговини Шијачића, те сам се тако упознала са писаром Александром Николићем и чиновником Ђермановим, са којима је требало да учествујем на излету у Забрежје непосредно пред своје хапшење.

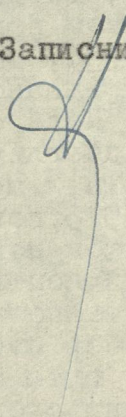
То је све што имам да кажем о себи и о свом раду од дана када сам прешла у илегалност па до хапшења. Додајем, да нисам била организована у било којој илегалној организацији, нити сам у било коме виду сарађивала са комунистима, на ми о комунистичком раду у Београду ништа није познато.

Испит ми је прочитан и моје су речи верно записане.

Друштво Карта

Саслушао и оверава,

Записничар,

По наредби
Шефа Одљења специјалне полиције
Шефа Одљења полиције

Ватаревић

ИСТОРИЈСКИ
АРХИВ
БЕОГРАДА

ИАБ, УГБ, СП IV - 191/1. к. 429/28

Dr. Zrinski Lukic, lekar
Београд
Булевар Владовића 1.

Београд, 5-VI-1942.

Централна Пријавница У.Т.Б.

Београд

У mojoj кући у Београду налазилима је као војни-
тарима деце јосифица Лијановић Јелица.

Умешована поседује државну стамбу Београда само,
док је запослена код фирме Јорано Миларића, ут.
Карађорђево 42. Јелица је добила стамбу из фирме напо-
мене фирме, а услед изванредног месеца запослена је
код мене, по момим Централну Пријавницу У.Т.Б.-а
да јој се ојбди стамба Београд, док јој налазилима
код мене истраје.

Т-ца Лијановић има мошћивати да од своје за-
раде у служби живи.

Пријављена је у III одељку, а у Округном Уреду
З.О.Ф. пријављена је дана 5-јуна 1942 под бр. 09093

С поштовањем
Dr. Zrinski Lukic
хирург. У.Т.Б.

Handwritten notes in red ink:
Зак је утврђена
НАБ, УТБ, СТ IV - 191/1, К 429/28

УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА

Централна пријавница
АД

Примљено 194... г.

Радна јединица	Број дозвољених	Датум	Обраћаоч
	11095		

Министарна Пријавница Ч. Г. Б.
Београд

У вези приложеног моље моја послодавца
послодавца Др. Драгољуба Лукића, лекара, Београд, Бу-
левар Слободе 1, молим да ми се изда (замену-
је) дозвола за стицање боравак у Београду.

Поседујем дозволу за стицање боравак у
Београду која важи док сам запослена код фирме:
Зоран М. Швајцрт, штр. Београд, Карађорђева 42.

Пажњу имам.

Упућива

Својомојте Јелице
Београд

Булевар Слободе 1.

Лични подаци:

Својомојте Јелице рођена 10-IX-1923 год. у Вишеграду
оца: Милан, мајка: Јулија рођ. Милит.

ИСТОРИЈСКИ
АРХИВ
БЕОГРАДА

Управи града Београда Централној пријавници

Бр.

На основу наредбе Управника града Београда бр. 406 од 3 јуна 1941 год.
престаде и изјави:

Зовем се (презиме и име): Својановић М. Јелена

По занимању: Учб. Црква

Брачно стање: неудата

Датум и место рођења: 10-IX-1923 Вичево

Особени знаци: нема

Народност — држављанство: српски

За горње наводе јамчим морално, материјално и кривично.

Потпис:

Јелена Својановић
Београдска 40

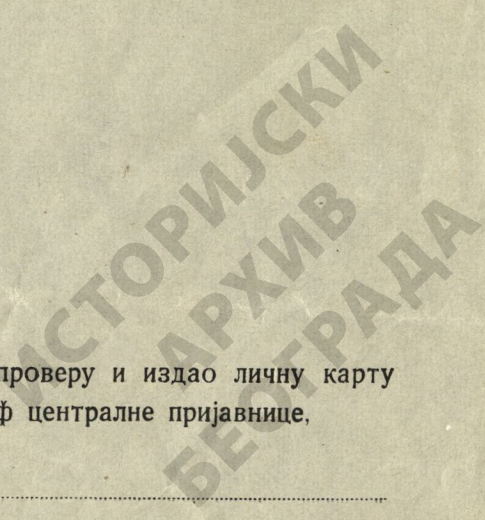
Са станом у улици

Предње потврђују под законом
одговорношћу:

.....
.....
.....

Извршио проверу и издао личну карту
Шеф централне пријавнице.

30. Јуни 1942 год.
у Београду.

ИДБ, УГБ СЛ IV-191/1, к. 429/28

Листна јединица	Број деловодника	Прилози	Обрађивач
Пов.	58		

ОДЕЛЕЊУ СПЕЦИЈАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ Управе града Београда

БЕОГРАД.

У вези акта тога Одељења Пов. II- бр. 1884 од 2 септембра ове године а поводом издане објаве за путовање ФРУХТЕР Марти, јеврејки која се крила под лажним именом "СТОЈАНОВИЋ Јелица" у прилогу под/2-част ми је доставити извештај г. Јевтића Видосава, поднадзорника полиц. агената и Шијачића Зорана, трг. оvd., с молбом на надлежност.

У ентe исто време част ми је изветити Одељење да су наводи г. Јевтића потпуно тачни и истинити и да по моме мишљењу до њега непостоји ни мало кривице. У поштење г. Јевтића ни мало несумњам, па ми је част умолити да се г. Јевтић по овоме предмету сваке казне поштеди.

Прилог? два саслушања.

УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА
Одељење специјалне полиције
POLIZEIPRÄSIDIUM — BELGRAD
Spezialpolizeibteilung

Комесар
Пограничне и паробр. полиције

Мб II № 2080-IV
M-IX 1942

Шеф одсека IV,
И. М. Воронич

11/IX

Р

Континент,

за издржи са одређе-
ним Фрухтер Марти,
па у дошје.

14. IX. 1942

По одредб.
Шефа Одељења специјалне полиције,
Шеф IV одсека полиц. комесар,

Татаранц

Б.

ИСТОРИЈСКИ
АРХИВ
БЕОГРАДА

ИАСБ, УГБ, СП IV - 191/к, к 429/28

УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА
Одељење специјалне полиције
Пов. II бр. 1884 /IV
2 септембра 1942 године
Београд

*Селић
Стјукић*

КОМЕСАРУ ПАРОБРОДСКЕ ПОЛИЦИЈЕ

Приликом хапшења Фрухтер Марте, јеврејке из Београда, која се крила под лажним именом "Јелица Стојановић", међу осталим њеним исправама и стварима пронађена је и објава за путовање издата од стране тога Комесаријата 24 јула 1942 године под бр. 2105, са важношћу од 24 јула до 24 септембра 1942 године и за више путовања, а као циљ путовања означено је "посета".

Према постојећим наређењима, како Немачких тако и наших власти, објаве за више путовања и са временски дужом важношћу издају се само у оправданим случајевима оним лицима која по природи свога занимања и у циљу обављања необично важних и хитних послова имају преку потребу за објавама ове врсте. Међутим, као што се из саме објаве види, Марта је добила објаву са дугорочном важношћу и за више путовања "ради посете", не одређујући ближе сврху посете и коме се посета чини, што је у очигледној супротности са постојећим наређењима.

С тога ће г. Комесар да ми поднесе извештај шта га је руководио да једној особи која није имала стварне потребе за честа путовања, а која је уз то јеврејка и живела у Београду илегално, изда предметну објаву, - а истовремено ће ме обавестити да ли је и ко од чиновника Комесаријата гарантовао и интервенисао за издавање ове објаве и у коме је циљу то радио.

Врло је хитно!

По наредби
Управника града Београда,
Шеф Одељења специјалне полиције
Инспектор,

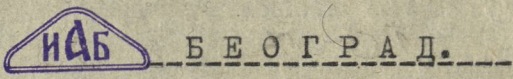
Ник. -

ИДБ, УПБ, СП IV - 191/1, к 429/28.

ИСТОРИЈСКИ
АРХИВ
БЕОГРАД

Г. О С П. О Д И Н У .

Г-ну Комесару пограничне и паробродске полиције
-Управе града Београда-

У вези Вашег наређења Пов. бр. 56 од 9 о. м. а сходно наређењу
Оделења Специјалне полиције У. г. Б. Пов. II-бр. 1884 од 2 септембра 1942 г.
част ми је поднети следећи извештај:

Вашом наредбом бр. 1012 од 24 јуна о. г. поред осталих послова
додељено ми је у рад и издавање путних објава. Путне објаве издавао сам ли-
цима који су припадали реону овог Комесаријата. Поред овога, издавао сам у
мањем обиму и лицима која су препоручивана од лица добро познатих Комесаријату
наравно пошто се претходно по личним картама Управе града Београда утврди
да је лична карта уредно издана и ревидирана. Све молбе поднете за путне
објаве провераване су од стране Оделења Специјалне полиције У. г. Б. и пошто
се је претходно утврдило да против странке која је захтевала издавање објаве
нестоји ништа, тек тада су објаве издаване. Случај који се помиње у акту Оде-
лења Специјалне полиције У. г. Б. Пов. II- бр. 1884 од 2 септембра о. г. на
име о лицу СТОЈАНОВИЋ Јелици, приватној чиновници из Београда а за коју се
је истрагом утврдило да се зове ФРУХТЕР Марта, јеврејка из Београда, стоји
овако. На дан 24 јула о. г. мени па и Вами познати Београдски трговац са рад-
њом у Карађорђевој ул. бр. 42 иначе преко пута самог Комесаријата, поднео је
овом Комесаријату молбу за СТОЈАНОВИЋ М. Јелицу, приватну чиновницу, рођену
10 септембра 1923 г. од оца Михаила и мајке Љубице и молио да се истој као
његовој чиновници изда објава на 60 дана за више путовања а на основу личне к
карте издане од стране Управе града Београда под бр. 217323 која је и ревиди-
рана. Наравно познвајући Шијачића као Београдског трговца иначе веома поште-
ног и лојалчног, ја сам на његово тражење а пошто сам претходно проверио
молбу у Одељењу Специјалне полиције, издао предметну објаву.

Што се пак тиче спорног питања,зашто је горе именованој издана
објава без стварне потребе,то Комесаријат није имао могућности да испитује
детаље нити је зато постојало ма какво наређење од стране Управе града Бео-
града а порекло странке такође је немогуће било испитивати тим пре, што је
странка о којој је реч у предњем акту уживала све уредне исправе легализоване
од Управе града Београда те није постајо ни један симптом на основу кога би
се дала сумња како у лице тако и у исправе које је уживала. За лице о коме је
реч од г. г. чиновника и осталих службеника Комесаријата, није се интересовао
нико, из предње моје изјаве види како је дошло и на који начин издавање
објаве.

Једина наредба која је од стране Управе града Београда постајала
о начину издавања објава, издана је од стране Административног одељења на дан
22 јуна о. г. под I бр. 4306 и то само за Банат у којој је поред осталих

предвиђена клаузула и посета родбине.

Из свега горе наведеног види, се, да у погледу издавања објаве Стојановић Јелици односно Фрухтер Марти нестоји никаква позадина која би дала сумње надлежним да мене чине одговорним.

Предње ми је част изветити, с молбом ради знања.

9 септембра 1942 године.

Београд.

Ingosac B. J. Gmitz,

поднадзорник полиц. агената У. г. Б. на служби при Комесаријату.

UPRAVA GRADA BEOGRADA
KOMESARIJAT

Пограничне и паробродске полиције

Primljeno 10-12 1942

Broj jedinica	Broj listova	Prilozi	Obrazlozje
706	57		

Позвати Шијачића Зорана, трг. оvd. и на основу предње изјаве г. Јевтића, узети потребну реч.

Комесар
Пограничне и паробр. полиције

ИСТОРИЈСКИ
АРХИВ
БЕОГРАДА

ИВБ, УГБ, СП W-191/1, к. 429/28

Од Комесаријата паробродске полиције тражен је извештај, ко је од чиновника издао Фрухтер Марти, јеврејци, која се крила под лажним именом "Јелица Стојановић", путну објаву са важношћу за два месеца и за више путовања, и ако за то није било нарочите потребе, већ је на објави као циљ путовања означено "посета".

Као одговорни чиновник појавио се Јевтић Видосав, под-надзорник полицијских агената, на служби у Комесаријату паробродске полиције, који је изјавио да је објаву издао на тражење Мариног послодавца, трговца анилинских боја Зорана Шијачића, а у погледу ознаке "за више путовања" и без стварне потребе, Јевтић је изјавио да Комесаријат "није имао могућности да испитује детаље".

Комесар паробродске полиције сматра да до Јевтића не постоји кривица.

ИДБ, УГБ, СП IV-191/1, к 428/28

ИСТОРИЈСКИ
АРХИВ
БЕОГРАДА

ЗАПИСНИК

О саслушању ШИЈАЧИЋА Зорана, трг. из Београда рођеног 1 септембра 1908 године у селу Кумане, серез Нови Бечеј-Банат од оца пок, Ивана и мајке Марије стално настањен у Београду са станом у ул. Прешевској бр. 56 разведен, отац 2 деце, Србин, вере православне те када о потребном би упитан каза:

На дан 5 јуна ове године код мене у радњу дошла је једна млађа дама и зтражила да јој продам неку фарбу. Ова пошто је претходно купила фарбу видећи моју добро сортирану радњу, упитала ме је дали ми је потребна намештеница-чиновница. Обзиром да ми је у ствари требала чиновница, ја сам јој понудио место у мојој радњи и одредио плату месечно од динара: 1.500-једну хиљаду и пет стотина нашта је ова пристала. Дан ступања у радњу одређен је био 15 јуни о. г. Тога дана дошла је код мене у радњу дотична дама и ја да би установио идентитет исте затражио сам јој личну карту а она ми је место ове показала легитимацију издану од стране Избегличког Комесаријата у Београду и пријавну листу из које се је видело да се зове СТОЈАНОВИЋ Јелица, пр. чиновница са станом у Београду. На основу овога ја сам исту увео у дужност чиновнице у моју радњу. Одмах после два до три дана дотична је отишла у Управу града Београда и на исто име извадила личну карту издану од стране Управе града Београда под бр. 217323 која је уједно била и ревидирана. За време док је била код мене у радњу била је по све исправна, те тако једнога дана т. ј. на дан 23 јула о. г. она ме је замолила да јој код полиц. власти на основу горе наведених докумената извадим објаву за путовање. Обзиром да сам лично познат код тога Комесаријата, ја сам дошао са молбом исте код г. Јевтића В. Видосава, поднадзорника полиц. агената који је дада издвао објаве и замолио га да ми на основу горе наведених докумената а као мојој намешетници, изда објаву. г. Јевтић познавајући ме примио је молбу исте и рекао да дођем сутрадан што сам и учинио. Сутрадан на дан 24 јула о. г. ја сам дошао у канцеларију Комесаријата, јавио се г. Јевтићу који ми је тада издао тражену објаву. Напомињем да ни по чему нисам могао посумњати а по готову на основу исправа Стојановићке дали је она сумњива или не нити ми је иста дала ма чим повода да у исту посумњам тим пре што је при себи имала уредне исправе а доциније и личну карту Управе града Београда. Нарочити повод за пријем Стојановићке у моју радњу био је тај, што ми је рекла да располаже Немачким и Мађарским језиком, те како нисам од помоћног особља имао ни једнога који је говорио стране језике а то ми је било неопходно потребно, пошто у моју радњу често залазе Немци и Мађари исту сам примио.

То је што по овоме имам да кажем на казано могу се и заклетити.

Зоран и Мијачић

Саслушао и О В Е Р А В А :

UPRAVA GRADA BEOGRADA
KOMESARIJAT
Pogranične i parebrodske policije

Primljeno

10-ix

1942

Po naredbi
Komesara pogram. i parobr. policije

M. [Signature]

Radna jedinica	broj dokumenta	Prilozi	Obradivač
ИДБ.	58		

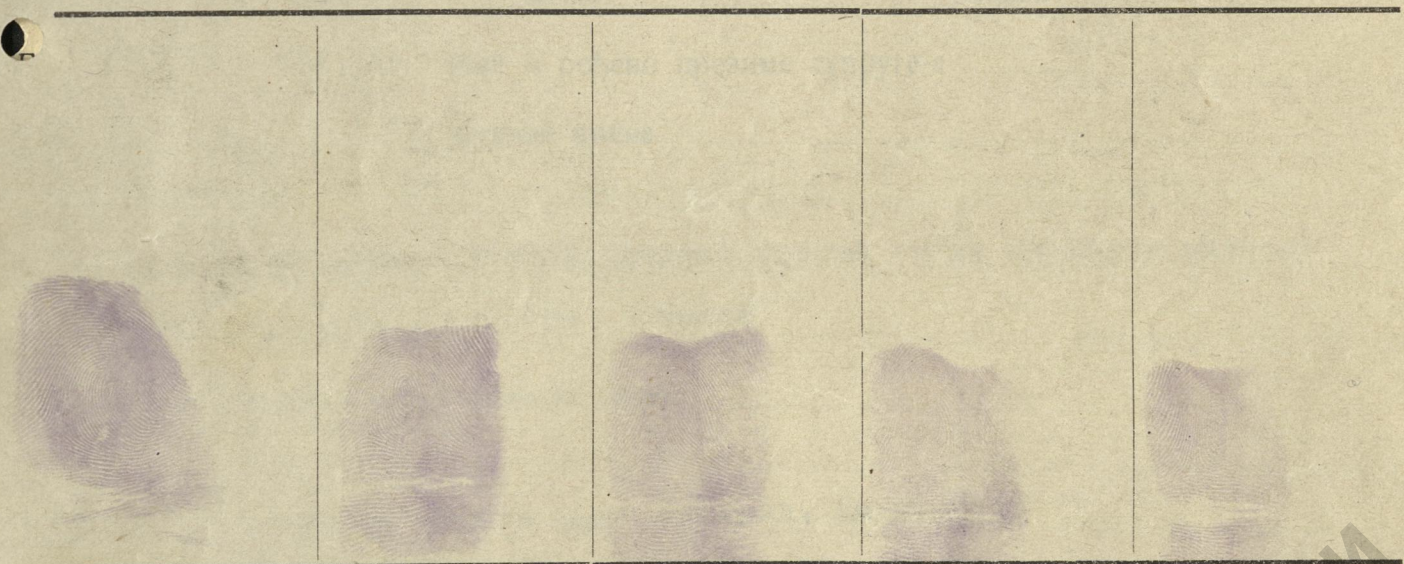
ИДБ, УГБ, СПИВ-191/1, к 429/28

Лични опис: стас: 163 см.; коса: смеђа; очи: смеђе
 Уста: правилна; зуби: здрави; нос: правилан
 Бркови: Брада: Особени знаци: нема

Рукопис: *Фруадоу Мартин, брив. земовина, за лажна имитација*
Јојановић Јанка

О т и с ц и:

Ф о т о г р а ф и ј а:

ИСТОРИЈСКИ
 АРХИВ
 БЕОГРАДА

ИАБ, УГБ, СЛ IV-191/1, к. 429/28